

Playing for Success Nederland: Leren met een wow-factor

Irene de Kort en Pieter Jansen,
KPC groep

Playing for Success Nederland, een initiatief van KPC Groep, is een grensverleggend concept waarin leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs in een tijdsbestek van tien weken grote stappen zetten in hun sociaal emotionele ontwikkeling en het verbeteren van hun taal- en rekenvaardigheid. Betaald voetbalorganisaties spelen een sleutelrol. In het stadion van de club komen kinderen wekelijks enkele uren bij elkaar om er samen met enthousiaste begeleiders te spelen, werken en vooral te leren.

Wat is Playing for Success?

Playing for Success is een grensverleggend initiatief waarmee leerlingen hun vaardigheden in taal, rekenen en ict verbeteren. Het gaat om onderpresterende kinderen: 'gewone' leerlingen die minder presteren dan ze kunnen en soms achterblijven op het gemiddelde niveau.

Gedurende tien weken volgen de deelnemers een naschoolsprogramma van één middag; wekelijks twee tot drie uur. Dit doen ze in een Playing for Success leercentrum, gevestigd in een stadion van een betaald voetbalorganisatie. Ze werken

hier in een ultramoderne frisse en professionele omgeving met de nieuwste ict en multimedia. Er is enthousiaste begeleiding en de sportieve en prestatiegerichte sfeer van de club is er nadrukkelijk aanwezig.

Playing for Success levert een structurele bijdrage aan het opheffen van leerachterstanden bij onderpresterende kinderen. Deelnemers verbeteren vaardigheden op het gebied van taal en rekenen, ze vergroten hun zelfvertrouwen én hun zelfbeeld wordt positiever. De combinatie van onderwijs en sport is hierbij de sleutel tot succes.

Playing for Success gaat ervan uit dat kinderen van nature gemotiveerd zijn om te leren. Door negatieve leerervaringen is de motivatie soms sterk verminderd en het zelfbeeld en zelfvertrouwen verslechterd. Ze gaan er zelf in geloven dat ze niet goed kunnen leren. Playing for Success brengt deze leerlingen op een uitdagende en inspirerende plek buiten school waar ze zoveel mogelijk positieve leerervaringen opdoen: het voetbalstadion. Hier werken ze samen met andere leerlingen aan opdrachten die aansluiten bij hun interesses. Ze hebben er wow-ervaringen, bijvoorbeeld wanneer ze in contact komen met hun favoriete spelers.

Het stadion, de sport en de succesvolle voetballers dragen allemaal bij aan een omgeving die de kinderen uitdaagt, stimuleert en prikkelt tot betere prestaties. Als leerlingen ontdekken dat ze

wél kunnen leren en dat leren ook nog leuk is, nemen de schoolprestaties toe, en hervinden ze hun zelfvertrouwen.

Beroepskrachten (docenten), enthousiaste stagiaires en vrijwilligers die als mentor worden ingezet begeleiden en stimuleren de leerlingen. Ook zij vinden het een uitdaging om in het voetbalstadion aan dit bijzondere programma mee te doen. Voetballers en trainers zetten zich met plezier in voor het centrum. Naast de intensieve steun en aandacht is er een duidelijke structuur in het leercentrum. Leerlingen weten wat er van hen wordt verwacht bij het leren en in de omgang met elkaar. De combinatie van enthousiaste ondersteuning en structuur zorgt voor een duidelijk, stimulerend en positief leerklimaat.

Waarom Playing for Success?

De overheid is bezorgd over het groeiend aantal leerlingen van wie de basisvaardigheden ontoereikend zijn om goed te kunnen functioneren in onze samenleving. De problemen beginnen in het primair onderwijs en gaan door in het voortgezet en beroepsonderwijs. Landelijk gezien scoort ongeveer één op de tien leerlingen onvoldoende bij taal. Voor rekenen is dit bijna een kwart. Recente cijfers laten zien dat een aanzienlijke groep leerlingen het basisonderwijs verlaat met een substantiële leerachterstand in taal en rekenen. Dit ondanks tal van projecten en jarenlang beleid op onderwijsachterstanden.

Onderzoek van de Onderwijsraad maakt duidelijk dat bij 10 tot 20 procent van de leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs sprake is van onderbenutting van de aanwezige cognitieve talenten. Dit geldt vooral voor leerlingen met laag opgeleide ouders, zowel autochtoon als allochtoon. Ethniciteit speelt een grote rol waar het gaat om taal. Bij andere vakken is het opleidingsniveau van de ouders in hoge mate bepalend voor de onderbenutting van talent. Naar aanleiding van dit onderzoek deed de Onderwijsraad in 2007

aanbevelingen die er toe moeten bijdragen dat de onbenutte talenten van kinderen aangeboord worden. Zo pleit de Raad voor heldere doelen en het inzetten van gerichte toetsinstrumenten. Ook wil het na schooltijd extra leertijd, bovenop de reguliere leertijd en onderwijs voor onderpresterende leerlingen.

Samenwerkende partijen

Playing for Success is een unieke samenwerking tussen primair en/of voortgezet onderwijs, betaald voetbalorganisaties, gemeenten en mbo- en hbo-instellingen. Wat kan Playing for Success voor deze verschillende partijen betekenen?

Voetbalclubs

Betaald voetbalorganisaties zijn steeds nadrukkelijker betrokken bij hun omgeving. Ze zetten zich ondermeer in voor het welzijn van jongeren. Playing for Success draagt bij aan die ambitie. Met het leercentrum heeft de club een mogelijkheid haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te tonen. Daarnaast krijgt de club er een nieuwe groep enthousiaste fans bij en is het leercentrum een visitekaartje van de club.

Voordelen op een rij:

- De clubs krijgen de gelegenheid hun maatschappelijke verantwoordelijkheid in de samenleving te tonen.
- Clubs krijgen positieve aandacht in lokale en nationale media, vooral bij het officiële startsein van belangrijke evenementen of op momenten dat er iets te vieren valt. Dan is er ook gelegenheid om in contact te komen met bestuurders en hoogwaardigheidsbekleders die het belang van Playing for Success onderschrijven.
- Playing for Success is een initiatief dat belangrijke steun geniet van bestuurders en sleutelfiguren in de wereld van de sport. Het leercentrum is een plek om sponsors te binden. Bij een kennismaking met deze belangrijke groep, wordt altijd een bezoekje aan het leercentrum

gebracht.

- Playing for Success-centra kunnen ook toegankelijk zijn voor andere groepen. In sommige centra kan een deel van de inkomsten die hierdoor worden gegenereerd met de club worden gedeeld.

Gemeenten en gemeentelijke instanties

Gemeenten en gemeentelijke instanties hebben een groot belang bij het terugdringen van leerachterstanden: vaak het begin van uitval en een belangrijke reden waarom jongeren zonder diploma van school komen. De verbintenis tussen leren en sport draagt bij aan het verhogen van het niveau van het onderwijs: een krachtig wapen in de strijd tegen leerachterstanden.

Playing for Success is een unieke kans om het sociaal-economisch perspectief van de samenleving te versterken, te ontschotten en de samenwerking tussen verschillende partijen tot stand te brengen.

Onderwijs

Het verminderen van leerachterstanden is een prangend vraagstuk. Playing for Success draagt bij aan het oplossen van dit vraagstuk. Het aantal succesvolle leerlingen in primair en voortgezet onderwijs gaat omhoog. De tevredenheid van ouders en leerlingen neemt toe en er ontstaat een betere sfeer voor het onderwijzend personeel. Scholen slagen beter in hun missie, want minder leerlingen haken af. Daarbij krijgt leren onder jongeren een beter imago.

De samenwerking tussen de leercentra en de scholen is een belangrijke factor in het slagen van het project. Playing for Success is hierbij complementair aan het onderwijs op school. Ook het mbo en hbo hebben een belangrijke rol in Playing for Success. Leerlingen krijgen een intensieve begeleiding, soms zelfs één begeleider op de drie leerlingen. Hiervoor zijn veel mensen nodig. Een deel van hen zijn enthousiaste studenten uit het beroepsonderwijs voor wie Playing for Success uitdagende leerwerkplekken biedt. De

combinatie van mbo-studenten, begeleidt door hbo-studenten geeft een meerwaarde aan het leerproces.

Daarnaast blijkt Playing for Success een broedplaats te zijn voor nieuwe vormen van samenwerking binnen de onderwijskolom zoals zomerscholen, brede school activiteiten, ouderparticipatie.

Criteria leercentra

Playing for Success is een beproefd concept met een aantal vaste kenmerken. De uiteindelijke vormgeving en inhoud van de lokale leercentra komt voort uit de behoeftes en mogelijkheden van de omgeving waarin het is opgericht. Als een leercentrum de merknaam Playing for Success wil dragen, moet het aan een aantal voorwaarden voldoen; de zogenaamde kern-kenmerken van Playing for Success. Hierbij gaat het onder meer over eisen ten aanzien van de inhoud en organisatie van het primaire proces zoals het programma, deelname aan een groep en de begeleiding. Daarnaast worden eisen gesteld aan de bestuurlijke samenwerking tussen de verschillende lokale partijen.

Programma

- Voor de doelgroep primair en voortgezet onderwijs geldt dat het programma altijd na de reguliere schooltijd plaatsvindt.
- Het programma heeft een duur van minimaal 20 uren. Een richtlijn hierbij is 2 à 3 uur per week, 8 à 12 weken lang.
- Er kunnen maximaal twee groepen per dag worden gedraaid en dat voor vier dagen per week. De vijfde dag is noodzakelijk voor het voorbereiden en organiseren van het programma en doorontwikkelen van het leercentrum. Een groep bestaat uit maximaal 15 leerlingen.

Selectie

Leerlingen worden geselecteerd door de scholen. De leerling weet alleen dat hij of zij is uitverkoren om deel te nemen, niet dat dit gebeurt vanwege

onderpresteren. Onderpresterende leerlingen zijn kinderen die niet het maximale uit hun kunnen halen, leerlingen waar niet uit komt wat er in zit. Vaak gaat het om kinderen die in taal en rekenen onder de normale landelijke standaard scores. Het zijn geen kinderen met zware gedragsproblemen of leerstoornissen. Deelname gebeurt altijd op vrijwillige basis en na goedkeuring door de ouders. Er worden contracten afgesloten met de leerlingen en hun ouders en er worden afspraken gemaakt over een aanwezigheidsplicht. Vrijwillige deelname is een belangrijke slaagfactor van Playing for Success. Doordat kinderen er zelf voor kiezen zijn ze meer gemotiveerd. Zo sterk, dat leerlingen die zwaar spijbelgedrag vertonen op school, bij Playing for Success altijd aanwezig zijn. Ook het uitvalpercentage is minimaal.

Begeleiding

Op een groep van 15 leerlingen zijn minimaal drie begeleiders aanwezig. Eén van hen is de centrummanager die meestal een dubbelrol vervult. Enerzijds is hij een excellente docent en anderzijds is hij een ondernemer. Deze sleutelfiguur speelt een cruciale rol in het verwerven van een positie binnen de club. Hij of zij moet deuren openen die soms gesloten blijven, motiveren, enthousiasme-

ren, bemiddelen en verwerven extra middelen. Centrummanager en docenten zijn niet in dienst van de club.

Het ondersteunend personeel bestaat uit assistenten/ondersteuners en vrijwilligers met ieder een eigen specifieke functie, bijvoorbeeld ict-deskundige. De vrijwilligers kunnen volwassenen zijn uit de wijk of mbo-leerlingen die voor hun beroepspraktijkvorming stage lopen, maar ook Pabo-studenten die bij Playing for Success hun maatschappelijke of een aanvullende stage lopen. Zij kunnen worden ingezet voor de begeleiding van leerlingen. De begeleiders hebben allemaal dezelfde manier van pedagogisch handelen¹. Het werken met idolen is een belangrijk onderdeel van het curriculum, bijvoorbeeld door spelers te betrekken bij opdrachten of door gebruik te maken van wedstrijdbeelden. Elke leercentrum bepaalt zelf op welke manier rolmodellen zich inzetten voor de kinderen. Behalve voetballers, kunnen ook andere succesvolle personen die direct of indirect verbonden zijn aan de club worden ingezet.

Bijdrage voetbalclubs

Clubs bepalen zelf wat zij toevoegen aan Playing

¹ Voor meer informatie over pedagogisch handelen, zie elders in deze publicatie.

for Success. Dit is mede afhankelijk van het programma van de spelers en medewerkers van de vereniging. In overleg met de centrummanager wordt telkens opnieuw bekeken welke kwaliteiten van de club worden ingezet.

De bijdrage van een club aan een leercentrum kan groot zijn. Zo stelt de club een ruimte voor het centrum beschikbaar, waarmee het toegang geeft tot het stadion. Spelers en begeleiders leveren een bijdrage aan het Playing for Success-programma, vooral wanneer er iets te vieren valt, zoals bij de afsluiting van een periode. De inbreng kan bijvoorbeeld worden uitgebreid met activiteiten van Playing for Success op wedstrijddagen, een ruimte op de website van de club of gratis kaartjes voor de wedstrijd.

Relatie school - leercentrum

Er is sprake van een duidelijk scheiding tussen de school en het leercentrum. Wat in het leercentrum gebeurt is aanvullend en vindt na school en buiten school plaats. De vorderingen van de leerlingen in het leercentrum worden tussentijds en na afloop teruggekoppeld naar de school.

Bij de selectie van de leerlingen speelt de school een belangrijke rol. Hoewel de selectiecriteria worden vastgesteld door het leercentrum, bepaalt de school uiteindelijk welke leerlingen in aanmerking komen voor deelname aan Playing for Success.

Voor de leerlingen is er een sterke scheiding tussen de school en het leercentrum. Het zijn voor hen twee aparte werelden. Dit werkt positief op de leerprestaties.

Normering van kwaliteit

Kwaliteitssysteem

Wil een leercentrum de naam Playing for Success hanteren, dan moet het voldoen aan een aantal landelijk vastgestelde criteria. Deze criteria die gericht zijn op de organisatie, het programma, de begeleiding en de effectmeting zijn medebepalend voor de kwaliteit van het centrum.

Een startend leercentrum toont aan de hand van een aantal sleutelindicatoren aan dat het voldoet aan de minimumeisen. Hierin wordt men ondersteund door Playing for Success Nederland. Uiteindelijk echter, zijn het de mensen die in het centrum werken, die de kwaliteit maken.

Effectmeting

Doelstelling van Playing for Success is het leveren van een substantiële bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren, waardoor ze beter gaan presteren op school in taal en rekenen. Om aan te kunnen tonen dat het programma ook werkelijk dit effect heeft, hebben de centra zich verbonden aan een landelijke monitoring.

Elk leercentrum levert jaarlijks de behaalde resultaten aan, waaronder het aantal deelnemers en het aantal groepen. Daarnaast wordt de cognitieve ontwikkeling van de deelnemers in beeld gebracht (taal en rekenen). De daadwerkelijke toetsing van het taal- en rekenniveau vindt niet plaats in het leercentrum, maar op school binnen het bestaande toetssysteem. Scholen verzamelen de gegevens van de leerlingen voor en na deelname aan PfS. Deze gegevens worden geanalyseerd door Cito en vergeleken met een referentiegroep, waardoor de extra leerwinst zichtbaar wordt. Ook minder harde gegevens bepalen het resultaat van een leercentrum. Aan de hand van een landelijk ontwikkelde vragenlijst, wordt de sociaal-emotionele groei van leerlingen in beeld gebracht.

Deze gegevens worden door Oberon, onderzoeksbureau geanalyseerd en samen met de andere resultaten gepubliceerd in een jaarrapportage.

Het aantal operationele centra in Nederland groeit snel. De lokale centra worden regelmatig bij elkaar gebracht, waarbij ze leren van elkaar en zichzelf aan elkaar kunnen meten. Er ontstaat een hecht netwerk met allerlei stimulerende verbanden. Ook rond het leercentrum ontstaan nieuwe initiatieven die graag geassocieerd worden met Playing for Success. Denk aan activiteiten voor ouders, summerschools of onderwijs op zaterdag. Dit heeft tot gevolg dat de voetbalclub steeds meer verankerd raakt in de omgeving.

Slaagfactoren

Om het primaire proces in de leercentra succesvol te laten verlopen en optimale leerresultaten te behalen is een aantal factoren van belang.

Selectieprocedure

De duidelijke omschrijving van de doelgroep en de heldere selectieprocedure zorgen ervoor dat de juiste leerlingen deelnemen. Daarnaast maakt het dat school, leerlingen en ouders de juiste verwachtingen hebben met betrekking tot deelname. Een belangrijke factor hierbij is dat leerlingen vrijwillig, maar niet vrijblijvend deelnemen.

Contactdocent

Elke deelnemende school heeft een vaste contactpersoon. Deze docent is het aanspreekpunt voor de centrummanager, selecteert de leerlingen en vormt de verbinding tussen het leercentrum en de school. Dit zorgt ervoor dat de scholen optimaal betrokken zijn bij wat er in het leercentrum gebeurt.

Uitdagende leeromgeving

Playing for Success maakt bij het leren optimaal gebruik van de mogelijkheden die de omgeving in en om het stadion biedt. Daarnaast besteedt men veel zorg aan de inrichting van de ruimten. Het zijn lichte, kleurrijke ruimten die de sfeer uitademen van de club.

Werken met rolmodellen

Naast de fysieke omgeving, maakt Playing for Success gebruik van de personen die aanwezig zijn in de omgeving van het leercentrum. Er worden profvoetballers van de club ingezet. Soms door persoonlijk aanwezig te zijn (interviews, uitreiking awards), soms door de voetballers te gebruiken als onderwerp van een opdracht. Naast de spelers zijn ook de medewerkers van de club prima in te zetten als rolmodel.

Intensieve begeleiding

Op iedere vijf leerlingen is er minimaal één begeleider. Kinderen hoeven dan ook nooit lang te wachten als ze een vraag hebben of niet verder

kunnen. De begeleiders stimuleren het maken van eigen keuzes en het zoeken van eigen oplossingen. Aan de pedagogische en didactische kwaliteiten van de begeleiders worden hoge eisen gesteld.

Ict en multimedia

Playing for Success maakt bij het leren veel gebruik van ict en multimedia. Leerlingen leren spelenderwijs werken met software en hardware en zijn tegelijkertijd bezig met oefenen in taal en rekenen.

Curriculum

Het curriculum is programma- en ontwikkelingsgericht. Er zijn tal van mogelijkheden om binnen de geboden structuur planmatig te kunnen werken. Het curriculum bevordert het samenwerken, het reflecteren, het stellen van eigen doelen en het behalen van successen.

Toetsen

Het toetsen en beoordelen van de vorderingen op taal en rekenen vindt plaats op school. De sociaal-emotionele ontwikkeling van de deelnemers wordt gemeten in het leercentrum. Naast input voor de resultaatmeting, worden de uitkomsten vooral ook gebruikt voor het opstellen van individuele leerdoelen.

Contact met ouders

Om het leereffect te optimaliseren zijn de ouders nauw betrokken bij wat er in het leercentrum gebeurt. In een aantal centra is er wekelijks contact met de ouders, als zij de leerlingen komen halen en brengen. Sommige centra hebben een weblog. Vooraf en achteraf is er een bijeenkomst met de ouders in het leercentrum, zodat ze zelf kunnen ervaren wat hun kind meemaakt.

De kracht van Playing for Success

Samengevat zit de kracht van Playing for Success in een combinatie van de volgende factoren:

- Het haalt leerlingen uit de, voor hen vaak met

negatieve ervaringen verbonden, schoolsituatie.

- Het maakt gebruik van een wow-leeromgeving.
- Het biedt leerlingen een programma volgens een specifiek en uitdagend leerconcept.
- Het leerconcept is een eclectisch model, dat aspecten bevat van verschillende pedagogische- en leertheorieën.
- Het maakt gebruik van rolmodellen en helden, zoals profvoetballers en trainers.
- Het werkt met een curriculum met verschillende keuzemogelijkheden, aansluitend bij het niveau en interesse van de leerling.
- Het laat leerlingen hun eigen leerdoelen bepalen.
- Het koppelt leren aan boeiende, uitdagende situaties die met het professionele voetbal te maken hebben.
- De passie van de leerlingen vormt het uitgangspunt.
- De begeleiding is intensief en gericht op het geven van positieve feedback, minimaal één volwassene op vijf leerlingen.
- De begeleiders komen uit de directe omgeving

van het leercentrum.

- Toetsen op het gebied van taal en rekenen vindt plaats in school, niet in het leercentrum.
- Het heeft een substantiële omvang. Het kan per centrum maximaal 500 leerlingen per jaar bedienen.
- Het is een duurzaam initiatief, geen incidenteel aanbod.
- Het verbindt lokale partijen.
- Het dekt doelen van meerdere partijen.
- Het heeft tal van positieve sociaal-maatschappelijke neveneffecten.
- De resultaten zijn nauwkeurig en gericht te meten.

**Voor meer informatie over
Playing for Success
kunt u contact opnemen met:**

Irene de Kort, Projectmanager
+31 (0) 653540739

i.dekort@kpcgroep.nl of met:
Pieter Jansen, Projectmanager
+31 (0) 653961099
p.jansen@kpcgroep.nl

